

Hírek a börtönvilágból

Jane Paltron:

Anglia és Wales büntetés-végrehajtási intézeteiben az egészségügyi ellátás javításának kérdései

A 2002-es felmérések szerint Anglia és Wales büntetés-végrehajtási intézeteibe kerülők 90 %-a küszködik mentális egészségügyi problémákkal, illetve kábítószer fogyasztó. A kormány álláspontja szerint a fogvatartottakat olyan magasabb szintű egészségügyi ellátáshoz kellene juttatni, ami csökkentené az egészségi állapotból származó egyenlőtlenségeket és az ismételt elkövetés esélyét.

A Börtönszolgálat (Prison Service) tervei szerint az elkövetkezendő három évben több, mint 58 millió fontot fognak az egészségügyi szolgáltatásokba invesztálni, az angol és a walesi börtönökben. Az illetékesek célul tűzték ki az egészségügyi központok és a drog-detoxikáló szolgáltatások fejlesztését, a fertőző betegségek kezelését és az egészségügyi ellátásban dolgozók létszámának növelését. Az elképzelések szerint 2004-re háromszázzal lesz több azoknak az alkalmazottak száma, akik a büntetés-végrehajtási intézetekben, a mentálisan beteg elítéltekkel foglalkoznak majd.

A walesi Nemzetgyűlés és a Börtön Egészségügyi Munkacsoport (Prison Health Task Force) is olyan programok indításában működnek együtt, amelyek célja az, hogy növeljék az egészségügyi ellátás színvonalát a walesi büntetés-végrehajtási intézetekben. A Börtönszolgálat és a Nemzeti Egészségbiztosító (National Health Service) tevékenységével összhangban a Börtön Egészségpolitikai Egység és Munkacsoport (Prison Health Policy Unit and Task Force) továbbra is a fogvatartottak egészségi állapotának javításán fognak fáradozni.

Michael Bone:

AIDS a Dél-afrikai Köztársaság börtöneiben

A Dél-afrikai Köztársaság büntetés-végrehajtási intézeteiben a HIV/AIDS következtében bekövetkezett halálos esetek száma tovább emelkedik. Johannes Fogan büntetés-végrehajtási bírószerint 2001-ben 1169 halálos esetet regisztráltak, és a helyzet súlyosbodására kell számítani. A statisztikai adatok szerint nemcsak a szabadságvesztés büntetésüket töltő elítéltek, hanem az előzetesen fogvatartottak között is nagy számban pusztít ez a betegség. Fogan a büntetés-végrehajtási törvény megváltoztatását javasolja, mivel szükségesnek tartaná olyan szabályok rögzítését, amelyek minden fogvatartott számára lehetővé tennék, hogy a betegség végső stádiumában méltósággal haljanak meg otthonukban.

A HIV/AIDS miatt bekövetkező halálesetek száma bizonyos mértékig a túlszűfolttségnek köszönhető, de főként a büntetés-végrehajtási intézeteken kívüli országos járváynak visszatükröződése. A börtönökön belüli rossz állapotok: a friss levegő, a mozgás hiánya, és a stressz megnehezítik a beteg elítéltek életét. A jelenleg kb. 120000 fogvatartott elhelyezése a Dél-afrikai Köztársaság büntetés-végrehajtási intézeteiben komoly nehézséget jelent az illetékesek számára. A szakértők azt vallják, hogy nem több börtönre van szükség, hanem kevesebb fogvatartottnak kellene lennie. E gondolat eredményeképpen került sor az óvadék és a vádalku bevezetésére.

Christopher Krobs :

Megnyíltak az első szupermarketek Kína börtöneiben

A Tiankelong (Group) Co kft. megnyitotta saját szupermarketét – amely élelmiszer és egyéb árucikket kínál – a pekingi Qianjin büntetés-végrehajtási intézetben, Ninghe megyében. A főváros tizenegy büntetés-végrehajtási intézetében ez az első ilyen jellegű létesítmény. Xu Xiuchang, a pekingi Börtönigazgatás szóvivője szerint már nagyon nagy szükség volt egy olyan üzletre, amely viszonylag olcsón képes élelmiszerhez és egyéb szükségleti cikkekhez juttatni a fogvatartottakat.

2002. második felében – a tervek szerint – öt másik büntetés-végrehajtási intézetben is sor kerülhet hasonló jellegű üzletek megnyitására. A börtönigazgatás támogatja az élelmiszerek, a könyvek és a papíráruk forgalmazását, de a kések, az alkohol, a cigaretta és az üvegbe töltött ételek árusítása szigorúan tilos. Az áruház mellett étterem működik, ahol az elítéltek és a látogatók együtt ebédelhetnek. A vendéglő működését a „*család egyesítő*” program keretében engedélyezték.

Lu Guoxing a Quianjin büntetés-végrehajtási intézet egyik vezetője felhívta a figyelmet arra, hogy a szupermarketekben csak speciális hitelkártyák használatával lehet fizetni. A családtagok számára lehetőség nyílik arra, hogy havonta pénzzel töltsék fel a kártyákat. Ugyanilyen börtönbeli szupermarketek nyíltak a kelet-kínai Jian-szu tartományban és Shanghai közigazgatási területen.

Allen Hal:

Neonácik a német büntetés-végrehajtási intézetekben

Az elmúlt öt évben több ezer neonácit börtönöztek be, annak eredményeként, hogy a kormány nagy erővel lépett fel a bevándorlók ellen irányuló erőszak megfékezésére. Ennek következtében a börtönpopuláció jellege megváltozott, és bizonyos büntetés-végrehajtási intézeteket szélsőjobboldali csoportok tartanak rettegés-

ben. A német kormányhivatalnokok szerint a neonácik saját kiképzőtáborukként kezelik ezeket a börtönöket. A Saxony skinheadek – akik félkatonai szervezetbe tömörültek, és nagy mennyiségű fegyverrel és lőszerrel rendelkeznek – ellenőrzés alatt tartják a brandenburgi, a szász és szász-anhalt tartomány számos büntetés-végrehajtási intézetét. E helyeken a színes bőrű fogvatartottak szélsőséges testi és lelki kínzásnak vannak kitéve.

A szakértők szerint a neonáci bandatevékenység egyre intenzívebb lesz. E csoportok illegális SS tetoválásokat viselnek, becsempészik a börtönökbe Hitler Mein Kampf-ját, és barátaikon keresztül gyűlölettel teli üzeneteket juttatnak ki a börtönökből. Brandenburgban az elítéltek 44%-a áll kapcsolatban a neonáci hálózattal. Már több szociológus és politikus felhívta a figyelmet arra, hogy ha e folyamatnak nem szabnak gátat a büntetés-végrehajtási intézetek a szélsőjobboldal eszméinek fészkévé válnak. Ina Franck ügyvéd – aki azért küzd, hogy a neonáci bandák hatalmát megtöriék – figyelmeztetett arra, hogy a börtönökben a hatalmi struktúra olyan mértékben átalakult, hogy a bandák diktálják a feltételeket. A rendelkezésre álló adatok szerint azokat az elítélteket is megfertőzi a szélsőjobboldali tevékenység, akik addig sohasem politizáltak.

A fent említett probléma a női fogvatartottak között is létezik. Nemrégiben a chemnitzi női büntetés-végrehajtási intézetben néhány neonáci elítélt leforrázott egy fekete nőt azzal a céllal, hogy horogkeresztet rajzoljanak a fejére.

A kormány tehetetlennek érzi magát a fennálló problémával szemben. A börtönökben jelen levő válságos helyzet mellett, aggasztó a szervezetből kiutat kereső neonácik számára létrehozott „*kimenekítő programok*” kudarca is. A felajánlott segítség – új lakás és esetleg másik személyazonosság – csak néhány száz szélsőségesnek tudott lehetőséget adni, hogy új életet kezdjen.

David Smith:

Chip a börtönökben

A Virginia államban (USA) működő Applied Digital Solutions rt. ID elnevezésű, bőr alá ültethető, és adatok tárolására alkalmas chipek forgalmazását szorgalmazza, amelyek segítségével egészségügyi adatokat, vagy biztonsági kódokat lehet tárolni. Az Applied Digital Solutions Rt. még nem kezdte meg az értékesítést, mivel vitában áll az FDA-val (Élelmiszer és Gyógyszerkészítmények Felügyelete) abban a kérdésben, hogy a chip alkalmas-e arra, hogy egészségügyi segédeszközként funkcionáljon. A jelenlegi álláspont szerint az FDA engedélyére akkor nem lenne szükség, ha a chipet kizárólag azonosításra alkalmaznák.

Az ID – a szakértők szerint – továbbfejleszhető olyan nyomkövetővé, amelyet akár a büntetés-végrehajtási intézetben levő fogvatartottak szemmel tartására, vagy bármely más célra lehetne alkalmazni.

Helen Rumbelon:

Börtönhajó

Nagy-Britanniában büntetés-végrehajtási intézet működik a portlandi kikötőben horgonyzó, 1979-ben épített hajó fedélzetén. A HMP Weare 1997-ben nyílt meg azzal a céllal, hogy felkészítse a fogvatartottakat a szabad életre. A Weare egy lapos fenekű uszályhajó, amelyen öt szintet hoztak létre az elítéltek elhelyezésére. A 25 év feletti fogvatartottak a szabadságvesztés büntetésük utolsó kilenc hónapját töltik ezen a helyen. Az első két hétben, az alsó fedélzeten vannak elszállásolva, majd onnan kerülnek át a felső három szint valamelyikére. A hajó legtöbb lakója jobbnak tartja ezt a helyet, mint a szárazföldi büntetés-végrehajtási intézeteket, annak ellenére, hogy a kabinokból kialakított zárkák kicsik, az ablakok nem nyithatók és a légkondicionáló rendszer is akadozva működik. A kétszemélyes zárkák fele a hajó közepe felé, a másik fele a tengerre néz.

Sok elítélt, napi eltávozás mellett kap munkalehetőséget a parton. Mivel a hajón nem folyik ipari vagy egyéb tevékenység, azok, akiknek nincs munkájuk, kötelesek napi oktatáson részt venni. Azoknak a fogvatartottaknak, akik nem hagyhatják el a hajót, tornatermet alakítottak ki a felső fedélzeten. Emellett szabadidős, vagy sporttevékenység folytatására a dokk felőli elkerített területen is van lehetőség.

A börtönlakók a rehabilitációjuk szempontjából kulcsfontosságú helynek tartják a börtönhajót. Elmondásuk szerint kevesebb a feszültség, az erőszak és az elítéltek felszabadultabbak a Wearen, mint más büntetés-végrehajtási intézetben. A börtön felügyelőségek is dicsérik az elítéltek számára a börtönhajón biztosított hasznos tevékenység mennyiségét.

Don Thompson:

Kaliforniai drogmegelőzési program

Tíz évvel ezelőtt drogmegelőzési program indult Kalifornia államban (USA) azzal a céllal, hogy csökkentsék a kábítószer-fogyasztást a fogvatartottak körében. A statisztikák tanulsága szerint azok, akik részt vettek a programban, kisebb valószínűséggel váltak visszaesővé. A kísérlet eredményességét a mintegy 3000 főt vizsgáló tanulmány támasztotta alá, akik 34 megéből kerültek ki.

Az elemzésben résztvevő személyek 70%-a jelentette, hogy több, mint öt éve, 40% pedig már több, mint 10 éve volt kábítószer fogyasztó, amikor bekapcsolódott a programba. A célcsoport kicsivel több, mint a fele végezte el a középiskolát és 13%-a járt főiskolára. A tanulmány készítői szerint míg az elítéltek 64%-a volt munkanélküli, a programba való bekapcsolódásuk idején, mire azt befejezték 70%-nak lett munkája. A drogmegelőzési programban résztvevő anyák gyermekeinek 35%-a született kábítószer hatásától mentesen és a résztvevők 95%-ának drogtesztje lett negatív a segítségnyújtás

ideje alatt. A programmal együttműködők 28%-a nyerte vissza gyermekének felügyeleti jogát és 7%-a nyert látogatási jogot. A 2002 májusában, Sacramentóban tartott tanácskozáson értékelt drog-megelőzési program, a szakértők szerint hatékonynak bizonyult a kábítószer problémák kezelésére.

Mike Demler:

A higiénia teljes hiánya Botswanában

A botswanai börtönökben élő elítéltek helyzete igen válságos. A gazdasági problémákkal küszködő ország a büntetés-végrehajtási intézetek karbantartására egyáltalán nem tud figyelmet fordítani. A fogvatartottak rossz egészségi állapotban vannak és általában valamilyen fertőző betegségtől is szenvednek. Emellett a helyiségek tisztán tartása sem biztosított kellőképpen és az akadozó élelmiszer ellátás mellett, a víz hiánya is megnehezíti a börtönlakók sorsát. Nemesyszer előfordult már, hogy a fogvatartottak a WC kagylóból ittak, vagy összetűztek egymással az élelemért. Emellett még a Gaboronében működő központi büntetés-végrehajtási intézetben sincs lehetőség arra, hogy a fertőző betegségekben szenvedőket elkülönítsék a cellatársaiktól.

Alan Straw:

Tuberkulózis-felmérés Indiana államban

Indiana államban (USA) 2002. májusában végzett felmérés szerint 33 új tuberkulózisos betegről számoltak be a statisztikák. A növekvő számok arra készítetik az egészségügyi és a börtöntisztviselőket, hogy szemmel tartsák az egykor halálos betegséget. Évente általában 150 főre tehető a tuberkulózisban szenvedők száma. Az új esetek közül kilencet Marion megyéből jelentettek, Putnam megyében pedig – amelynek népessége 36000 fő –, két akut eset volt.

Az illetékesek azt fontolgatják, hogy újra bevezessék a tbc szűrést, amelyet az 1970-es, 80-as évekig az egész országban kötelező volt. Mivel a tüdőbetegség száma rohamosan csökkent, feleslegesnek tartották az ellenőrzést. A tbc teszt csak a büntetés-végrehajtási intézetekben maradt a kötelező egészségügyi vizsgálatok része. A 2002 tavaszán az Indiana állambeli büntetés-végrehajtási intézetben, Pendletonban tartott orvosi ellenőrzés során 1267 elítéltekből 6 főnek, 525 alkalmazottból 2 főnek a tesztje lett pozitív.

A Szövetségi Betegség Ellenőrző és Megelőző Központ statisztikája szerint Indiana állam a tuberkulózisos esetek számát tekintve, az országos listán a 36. helyen áll. Az utolsó nagyobb járvány 1998-ben volt La Porte megyében, ahonnan az adott évben az állam 188 esete közül 22-t jelentettek. A betegek hosszabb távon gyógyíthatók voltak antibiotikummal.

Alicia Henriksen:

A mentálisan sérült elítéltek problémája Kansas államban

A Kansas államban (USA) működő Országos Szövetség az Elmebetegekért szervezet vezetője, Elizabeth Adams szerint, az utóbbi öt évben megnőtt a mentálisan sérült elítéltek száma. A Szövetség tagjai úgy vélekednek, hogy a legnagyobb problémát bizonyos kórházak bezárása okozza, hiszen helyhiány miatt azok az elítéltek, akiknek segísre lenne szükségük nem kerülnek át a megfelelő helyre.

A büntetés-végrehajtási intézetekben is sor kerül a pszichiáterek által előírt gyógyszeres kezelésre, de sok esetben az elítélt előbb szabadul, mint ahogy az orvosok megtalálják a megfelelő gyógykezelést. A legtöbb fogvatartott a szabadulást követően nem tudja megfizetni a felírt készítményeket és gyógyszer hiányában ismét elkövetővé válhat.

A 2001-es adatok szerint, a 12684 fogvatartott közül, 10% jelentette, hogy mentálisan beteg, ami egybevág az országos átlaggal. A Börtön Egészségügyi Szolgálat szerint, a winfieldi és topekai állami kórházak bezárása jelentősen megnehezíti a mentálisan sérült elítéltek ellátását. Emellett a statisztikai adatok azt mutatják, hogy a mentálisan beteg fogvatartottak számának növekedése közel húsz évvel ezelőtt már megkezdődött, de csak a 90-es évek elejétől vált igazán súlyossá a probléma.

Stella Ronner:

Szerb-német együttműködés a szerb büntetés-végrehajtási intézetek reformjéért

Hat főből álló szerb delegáció tett látogatást a németországi Hannoverben, 2002. májusában azért, hogy terveket készítsenek a szerb büntetés-végrehajtási intézetek reformjáról. A Dél-Kelet Európai Stabilizációs Program keretében került sor a tárgyalásokra, az OSCE és a Német Alapítvány a Nemzetközi Jogi Együttműködésért szervezetek irányításával. Tizenkét év után ez az első kongresszus, ahol a szerb illetékesek a büntetés-végrehajtás helyzetéről tárgyaltak. A szerb küldöttség számára lehetőség nyílt arra, hogy szakmai megbeszélést folytassanak a német kollégákkal általános és konkrét kérdésekről. A látogatás célja az volt, hogy olyan nemzetközi kapcsolatokat építsenek ki, amelyek a büntetés-végrehajtás fejlesztésének javát szolgálják.

A szerb küldöttség azzal a céllal tett látogatást Hannover, Celle és Vechta büntetés-végrehajtási intézeteiben, hogy jobban átlássák a német büntetés-végrehajtási rendszer működését, és iránymutatást kapjanak a változtatások véghezviteléhez.

Fordította: Király Klára